

A Régiók Bizottsága állásfoglalása tárgy éghajlat-változás: a Koppenhágai út

Elfogadva 2009. június 18-án

(2009/C 211/09)

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS KIHÍVÁSA A HELYI ÉS REGIONÁLIS ÖNKORMÁNYZATOK SZÁMÁRA

A Régiók Bizottsága

1. **emlékeztet arra**, hogy az éghajlatváltozás az emberiség előtt álló egyik legnagyobb politikai kihívás. Ezzel összefüggésben a helyi és regionális önkormányzatoknak kulcsszerep jut az éghajlatváltozás elleni küzdelemben, nem utolsósorban azért, mert általában ők viselik az ezzel kapcsolatos szociális és gazdasági költségeket;

2. **hangsúlyozza**, hogy a gazdasági válságra hivatkozva nem csökkenthetők az erőfeszítések, épp ellenkezőleg, inkább fokozni kell az éghajlatváltozás elleni küzdelmet. A gazdasági válságot lehetőségként kell felfogni a technikai szakértelem megerősítésére és az éghajlatváltozás kezelését célzó tevékenységek kidolgozására;

3. **hangsúlyozza**, hogy számos helyi és regionális önkormányzat már most is jelentősen hozzájárul az európai éghajlat- és energiapolitikai kezdeményezések sikeréhez, és a tömegközlekedés, a közlekedési és energia-infrastruktúrák, a lakhatás, a területrendezés, az energiahatékonyság és a hírközlés területén hozott intézkedések révén alapvető szerepet játszik az idevonatkozó politikák végrehajtásában;

4. **kiemeli**, hogy az éghajlatváltozásra való érzékenység és alkalmazkodó képesség nagyrészt a különböző társadalmi-gazdasági fejlettség, természeti adottságok és népsűrűség miatt jelentősen eltér Európa régióiban; a hegyvidéki területek, a part menti területek, a legkülső és szigeti régiók, valamint a földközi-tengeri medence számos féléves terület is az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaira legérzékenyebb régiók közé tartoznak;

5. **meggyőződése**, hogy az éghajlatváltozás csökkentésére irányuló politikai intézkedések költsége jelentősen alacsonyabb lesz, mint az éghajlatváltozással járó becsült költségek;

6. **úgy véli**, hogy hatékony éghajlat-változási politikával megelőzhetőek volnának az éghajlatváltozás következtében fellépő szociális egyenlőtlenségek;

7. **hangsúlyozza**, hogy a szén-dioxid-kibocsátásmentes gazdaságra való áttérés jelentős lépés a növekedés és a munkahelyteremtés szempontjából, különösen a helyi és regionális önkormányzatok számára;

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSSAL KAPCSOLATOS NEMZETKÖZI TÁRGYALÁSOK KÖVETKEZŐ LÉPÉSEI

8. **sürgeti** az Európai Uniót, hogy fokozza erőfeszítéseit a legmagasabb politikai szinten az éghajlatváltozás elleni nemzetközi koalíció ösztönzése érdekében, és garantálja, hogy a Kiotói Szerződés után is ambiciózus, átlátható és kötelező érvényű kibocsátás-csökkentési célokon alapuló megállapodások születessenek;

9. **hangsúlyozza**, hogy biztosítani kell, hogy az RB mint a helyi és regionális önkormányzatok szóvivője képviseltesse magát az EU delegációjában az Egyesült Nemzetek éghajlat-változási keretegyezménye feleinek 15., 2009. decemberben Koppenhágában tartandó konferenciáján;

10. **aggódalmát fejezi ki** amiatt, hogy a keretegyezmény alapján végrehajtandó hosszú távú együttműködéssel foglalkozó eseti munkacsoport (AWG-LCA) által készített tárgyalási dokumentum legutóbbi tervezete elismeri ugyan az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén a nemzetinél alacsonyabb szinten tett erőfeszítések jelentőségét, arról azonban nem szól, hogy ezek a szintek milyen szerepet játszanak a hatások mérséklésében, és nem tartalmaz hosszú távú tervet az éghajlatváltozás kezelését illetően;

ÁLTALÁNOS POLITIKAI AJÁNLÁSOK

11. **arra kéri** az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos olyan új szakpolitikák kidolgozásakor és tárgyalásakor, amelyek jelentős hatással lehetnek a helyi és regionális önkormányzatok és a helyi lakosság életére, alkalmazzák a szubszidiaritás elvét, és biztosítsák, hogy a feladatok elvégzésével megbízott különböző szintek megkapják a szükséges pénzügyi és humánerőforrásokat;

12. **hangsúlyozza**, hogy aktív figyelemfelkeltő kampányokat kell indítani a polgárok felé közvetlen kommunikációs csatornával rendelkező regionális és helyi önkormányzatok teljes mértékű támogatásával;

13. ezért **üdvözl**i, hogy az EU elkötelezte magát, hogy az éghajlatváltozás enyhítésére és a hozzá való alkalmazkodásra tett erőfeszítéseket a lisszaboni menetrendnek és a göteborgi megállapodásnak megfelelően összehangolja, ugyanakkor kéri, hogy az új, 2010 utáni időszakra szóló lisszaboni stratégia térjen el a jelenlegitől, ahol három különálló folyamat fut párhuzamosan, és törekedjen egy az Unió szociális, gazdasági és környezetvédelmi tevékenységét átfogó egységes fejlesztési keret kialakítására;

14. **ajánlja**, hogy a zöld infrastruktúrát illetően következetes beruházásokra kerüljön sor. Ilyen lehet az információs és kommunikációs technológiák (IKT) szélesebb körű használata, a régi köz- és magánépületek energiahatékony felújítása, új közlekedési formák bevezetése. Az energiahatékony világítás, fűtés és hűtés alkalmazását is ösztönözni kell. Alapvetően fontos továbbá a környezetbarát beszerzés bevezetése és az energiaellátás biztonságának fokozása;

15. **úgy véli**, hogy az alkalmazkodást és az enyhítést önálló célkitűzésként integrálni kell minden meglévő uniós politikai keretbe, köztük az uniós mezőgazdasági és vidékfejlesztési politikába, ideértve az erdőirtás elkerülését, a közlekedési, a biodiverzitási, a víz- és hulladékgazdálkodási politikába, valamint a például a kohéziós politika területére vonatkozó finanszírozási programokba is;

16. **kéri**, hogy az EU 2013 utáni költségvetése, programjai, politikái és különösen a legfontosabb jogszabályok kerüljenek felülvizsgálatra az éghajlatváltozás következményeként megváltozó tényezőkre tekintettel;

17. az éghajlatváltozásra adandó megfelelő szakpolitikai válasz kialakítása érdekében annak vizsgálatát **ajánlja**, hogy ki kell-e dolgozni új mutatókat a fenntarthatóság mérésére, és figyelembe kell-e őket venni a strukturális alapok új generációjának paramétereit között;

18. **hangsúlyozza**, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat teljes körűen be kell vonni az éghajlatváltozással kapcsolatos nemzeti stratégiák és cselekvési tervek megfogalmazásába, kidolgozásába, elfogadásába és végrehajtásába;

19. **ismételten** maradéktalan politikai támogatásáról biztosítja a Polgármesterek Szövetségét – amelyet az Európai Bizottság a Régiók Bizottságával együtt indított útjára – mint a városok globális felmelegedésre adott választ, amelyben formálisan kötelezettséget vállalnak arra, hogy a 2020-as uniós célkitűzéseket meghaladó mértékben csökkentik szén-dioxid-kibocsátásukat, és kéri, hogy a Szövetséghez bármely szubnacionális önkormányzat csatlakozhasson. Sürgeti, hogy a Polgármesterek Szövetségét fejlesszék tovább, és bocsássák rendelkezésére a helyi önkormányzatok egyedi szükségleteihez igazodó szakértelem és stratégiák kialakításához szükséges megfelelő erőforrásokat;

ALKALMAZKODÁS

20. **azt ajánlja**, hogy a közösségi költségvetési keretet úgy alakítsák ki, hogy minden európai helyi és regionális önkormányzat felkészülten nézhessen szembe az éghajlatváltozással, és rendelkezzen olyan eszközökkel, melyekkel megelőzheti az okokat és alkalmazkodhat a következményekhez, elsősorban a leginkább érintett lakosok és gazdasági szereplők támogatását tartva szem előtt;

HATÁSCSÖKKENTÉS

21. **úgy véli**, hogy a termékek és szolgáltatások környezeti költségeinek internalizációja révén a környezetvédelemmel és az éghajlattal kapcsolatos minden közösségi politikában alkalmazni kell a „szennyező fizet” elvet;

22. **megerősíti** az új uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben bevezetett együttműködést és szolidaritást a technológiaiilag fejlettebb (magasabb energiahatékonyságú ipari ágazatokkal rendelkező), illetve a fejlődésben elmaradott országok között, mely utóbbiakban a gazdaság több energiát fogyaszt, és amelyek növekedési rátáit ösztönözni kell;

23. **úgy véli**, hogy az elért haladás ellenére folytatni kell az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer hosszú távú átláthatóságának és megbízhatóságának erősítését, és oda kell figyelni a javasolt intézkedések által elérhető társadalmi és környezeti megtakarításokra, főként regionális és helyi szinten;

24. **azt ajánlja**, hogy megfelelően vegyék figyelembe a regionális fejlesztési politikák igényeit, és felhívja a figyelmet arra, hogy a szén-dioxid-piac nagyobb átláthatósága és jobb működőképessége érdekében bizonyos ipari létesítmények

esetében átfogó átalakításokra lehet szükség, míg a kevésbé hatékony, vagy krízishelyzetben lévő létesítmények esetében azok termelési rendszerből való kizárása is lehetséges. Ilyen esetekben az ipari szerkezetátalakítási folyamatokat és az érintett munkavállalókat támogató tevékenységeket ajánl;

25. **emlékeztet rá**, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeivel történő kereskedelemmel párhuzamosan jóval komolyabb erőfeszítéseket kell tenni mindenekelőtt a környezetbarát szállítási módokra való áttérés érdekében. Arra kéri a nemzeti kormányokat, hogy bővítsék a vasúti és a vízi infrastruktúrákat, és általánosságban támogassák a módközi közlekedést;

26. tekintettel arra, hogy az európai közlekedési ágazat rendkívül nagymértékben függ az olajtól, **sajnálataát fejezi ki** amiatt, hogy az energiahatékonysági csomaghoz kapcsolódóan az energiapolitika második stratégiai felülvizsgálata nem tartalmaz javaslatokat a közlekedés hatékonyságát illetően, még az olyan területeken sem, mint a vasút és más tömegközlekedési módok, az energiahatékony járművek, a közös gépkocsihasználat, a környezettudatos vezetés, a kerékpár népszerűsítése stb.;

27. **úgy véli**, hogy az energiapolitika és az éghajlatvédelmi politika szorosan összefügg egymással és összehangolandó, hiszen Európában a CO₂-kibocsátás 80 %-áért az energiatermelés felelős;

28. **sajnálataát fejezi ki** amiatt, hogy nem sikerült kötelező érvényű energiahatékonysági célkitűzést rögzíteni a 2008. évi éghajlat-változási és energiacsomagban: ez a hiányzó láncszem a CO₂-kibocsátás szükséges mértékű csökkentésének eléréséhez;

29. **hangsúlyozza**, hogy az elmúlt években az egyes uniós városokban és régiókban eltérően alakult a CO₂-kibocsátás és az energiafogyasztás csökkenése. Tekintettel kellene lenni a fogyasztás és a termelés energiaigényének változatosságára és az ahhoz kapcsolódó, a tagállamok között és az egyes tagállamokon belül (különösen a városi és a vidéki területek között) eltérő üvegházhatásúgáz-kibocsátási helyzetre;

30. **úgy véli**, hogy a regionális éghajlat-politikai cselekvési tervek és/vagy fenntarthatósági energiatervek jelenthetik a helyi és az országos kezdeményezések közötti összekötő kapcsot. A célok eléréséhez gyakorlati eszközöket kell bevezetni ezekben a tervekben, és megfelelő finanszírozást is biztosítani kell;

31. az európai strukturális alapok felhasználásán kívül további források és intézkedések rendelkezésre bocsátását, illetve kidolgozását **ajánlja**, amelyek segítik az alkalmazkodást és a káros hatások csökkentésére irányuló olyan intézkedéseket, mint az energiatakarékosság és a megújuló energiák alkalmazása, az épületek energiateljesítményének javítása és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése. Ez növelné az európai éghajlat-politika támogatottságát;

32. **kéri**, hogy növeljék a kutatási támogatást a szén-dioxid-leválasztási technológiák terén, mely technológiákat a többi enyhítési intézkedéssel kombinálva kellene alkalmazni annak érdekében, hogy a szükséges mértékben csökkenteni lehessen az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását;

33. **biztosítani kívánja**, hogy a támogatási rendszerekhez minden megújulóenergia-termelő hozzáférhessen, ideértve a kisméretű berendezéseket is, valamint úgy véli, hogy a következetesség kedvéért a megújuló energia támogatásával a fosszilis üzemanyagok alkalmazásának csökkentését kellene megcélozni;

A KISZOLGÁLTATOTT POLGÁROK VÉDELME

34. **úgy véli**, hogy a fenntartható energia és az energiahatékonyság ösztönzésével a Polgármesterek Szövetsége a városokat és régiókat olyan változások bevezetésére sarkallhatja, amelyek a legkiszolgáltatottabb polgárok – különösen az alacsony és a fix jövedelemmel rendelkezők – védelmét szolgálják a magas energiaárak hatásaival és az „energiaszegénységgel”

szemben. A törekvéseket úgy kellene megvalósítani, hogy annak során kerüljék az energiafelhasználás szubvencionálását, és engedélyezzék erőteljes ösztönzők alkalmazását, hogy növekedjen az energiahatékonyság, az energiafogyasztás pedig – amennyire lehetséges – csökkenjen;

35. **nyomatékosan támogatja**, hogy védelmet nyújtsanak a társadalom legkiszolgáltatottabb polgárai számára az energia-hordozók árának – elsősorban az elektromos díjaknak – az esetleges növekedésével szemben, valamint, hogy segítséget nyújtsanak nekik otthonuk energiahatékonyságának növelésében;

arra kéri elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a cseh és a svéd elnökséghez, az Európai Bizottsághoz, a tagállamokhoz és az ENSZ-partnereknek.

Kelt Brüsszelben, 2009. május 18-án.

a Régiók Bizottsága

elnöke

Luc VAN DEN BRANDE

MELLÉKLET

Az éghajlatváltozás témakörét közvetlenül vagy közvetetten érintő közelmúltbeli RB-vélemények listája

- Az európai gazdasági fellendülés terve, valamint a regionális és helyi önkormányzatok szerepe, CdR 12/2009 fin
- Energia: stratégiai felülvizsgálat – az épületek energiateljesítménye, CdR 8/2009 fin
- Zöld könyv a területi kohézióról, CdR 274/2008 fin
- Ötödik helyzetjelentés a gazdasági és társadalmi kohézióról, CdR 273/2008 fin
- A régiók hozzájárulása az EU éghajlat-változási és energetikai céljainak eléréséhez, különös tekintettel a polgármesterek szövetségére, CdR 241/2008 fin
- Az energiahatékonyság jelentette kihívás megválaszolása információs és kommunikációs technológiákkal, CdR 254/2008 fin
- RB-s előzetesítő vélemény: A lisszaboni növekedési és foglalkoztatási stratégia, CdR 245/2008 fin
- Az Európai Bizottság jogalkotási javaslatok a közös agrárpolitika állapotfelmérése utáni időszakra, CdR 162/2008 fin
- Kibocsátáskereskedelmi rendszer, CdR 161/2008 fin
- A megújuló energiaforrások használatának ösztönzése, CdR 160/2008 fin
- RB-s előzetesítő vélemény: A regionális és helyi önkormányzatok hozzájárulása az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiájához, CdR 85/2007 fin
- Az Európai Unió integrált tengerpolitikája, CdR 22/2008 fin
- A villamos energia és a földgáz európai piacai: harmadik intézkedéscsomag, CdR 21/2008 fin
- Reformáljuk meg az európai költségvetést, változtassuk meg Európát!, CdR 16/2008 fin
- A vízhiány és az aszály jelentette kihívás kezelése az Európai Unióban, CdR 313/2007 fin
- A legkülső régiókra vonatkozó stratégia: eredmények és kilátások, CdR 309/2007 fin
- Zöld könyv a városi közlekedésről, CdR 236/2007 fin
- A Közös Agrárpolitika állapotfelmérése, CdR 197/2007 fin
- Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz Európában – Az uniós fellépés lehetőségei, CdR 118/2007 fin
- Energiacsomag, CdR 111/2007 fin
- A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése, valamint a kibocsátási egységek kereskedelmi rendszerének a légi közlekedésre történő kiterjesztése, CdR 110/2007 fin